

АНАЛІЗ СТАНУ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

В.П. Полуянов, Н.С. Попович

Автомобільно-дорожній інститут Державного вищого навчального закладу «Донецький національний технічний університет»

У статті проаналізовано стан житлово-комунального господарства України, зокрема, динаміку показників чисельності працюючих, валової доданої вартості, середньомісячної заробітної плати, чисельності працівників. Особливу увагу приділено порівнянню показників розвитку житлово-комунального господарства та в цілому підприємств України за видами економічної діяльності.

Житлово-комунальне господарство України являє собою галузь сфери послуг і найважливішу частину територіальної інфраструктури, що визначає умови життєдіяльності людини, від яких залежить стан здоров'я, якість життя й соціальний клімат у населених пунктах. В сучасних умовах господарювання проблеми, пов'язані з цією сферою послуг, ускладнюються; відсутні позитивні зрушення у становленні ринкових засад господарювання, розвитку конкуренції та залученні приватних інвестицій у підприємства галузі. Тому питання о пріоритетах та механізмах реформування вітчизняного житлово-комунального господарства є актуальним в сучасних ринкових умовах.

Метою статті є вивчення стану житлово-комунального господарства України протягом останніх років у порівнянні з рівнем розвитку інших галузей народного господарства для подальшого обґрунтування напрямків реформування житлово-комунального господарства України.

Для характеристики масштабів розвитку житлово-комунального господарства та ефективності системи управління одним з найважливіших показників є чисельність працівників галузі. Динаміка даного показника за видами економічної діяльності в цілому по країні та у житлово-комунальному господарстві протягом 2001-2009 рр. представлена у табл. 1 [1, с. 33; 2, с. 45].

Таблиця 1

Динаміка середньорічної чисельності працюючих, 2001-2009 рр.

Роки	Середньорічна чисельність працюючих в Україні, тис. осіб		Доля житлово-комунального господарства в сукупній середньорічній чисельності працюючих в Україні, %
	Житлово-комунальне господарство	Усього по країні за видами економічної діяльності	
2001	245,1	13 001,2	1,8852
2002	202,8	11 235,7	1,8050
2003	203,9	10 584,1	1,9265
2004	196,7	9 581,7	2,0529
2005	197,3	9 429,9	2,0923
2006	184,8	9 272,5	1,9930
2007	186,9	9 154,3	2,0417
2008	194,6	8 969,4	2,1696
2009	193,5	8 856,3	2,1849

З наведених даних бачимо, що чисельність працюючих в житлово-комунальному господарстві України з 2001 по 2006 роки поступово знижується від 203,9 до 184,8 тис. осіб, а починаючи з 2007 року має тенденцію до зростання, не дивлячись на недостатнє фінансування підприємств і кризовий стан комплексу. Одночасно середньорічна чисельність працюючих в цілому по країні з 2001 по 2009 рік неупинно зменшується від 13 001,2 до 8 856,3 тис. осіб. Це свідчить про зменшення потреби в працюючих в цілому по країні за видами економічної діяльності й відносну стабільність зайнятості в сфері житлово-комунального господарства України.

Доцільно доповнити проведений аналіз оцінкою виробленої валової доданої вартості за видами економічної діяльності та у житлово-комунальному господарстві, наведеною у табл. 2 [1, с. 45; 2, с. 58].

Таблиця 2

Динаміка валової доданої вартості України, 2001-2009 рр.

Роки	Валова додана вартість, млн. грн.		Доля житлово-комунального господарства в сукупній валовій доданій вартості, %
	Житлово-комунальне господарство	Усього по країні за видами економічної діяльності	
1	2	3	4

Продовження табл. 2

1	2	3	4
2001	11 232	180 490	6,2231
2002	11 425	201 194	5,6786
2003	12 270	240 217	5,1079
2004	12 423	313 046	3,9684
2005	15 169	388 601	3,9035
2006	18 610	474 123	3,9251
2007	23 245	634 794	3,6618
2008	29 583	827 193	3,5763
2009	30 102	833 201	3,6128

Отже, починаючи з 2001 року спостерігається зростання валової доданої вартості у сфері житлово-комунального господарства від 11 232 млн. грн. у 2001 році до 30 102 млн. грн. у 2009 році. Паралельно відбувається зростання обсягів валової доданої вартості в цілому за видами економічної діяльності – від 180 490 млн. грн. у 2001 році до 833 201 млн. грн. у 2009 році.

Важливим етапом дослідження є співставлення динаміки долі житлово-комунального господарства в сукупній валовій доданій вартості та динаміки долі житлово-комунального господарства в сукупній середньорічній чисельності працюючих в Україні, зображеної на рис. 1.

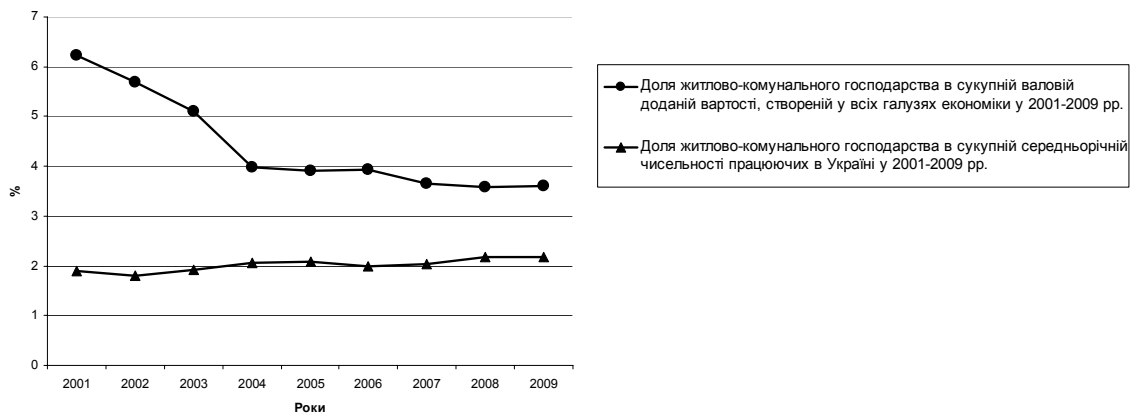

Рис. 1. Порівняння динаміки долі житлово-комунального господарства у сукупній валовій доданій вартості та середньорічній чисельності працюючих в цілому по країні.

Як ми бачимо, протягом 2001-2009 років підприємства галузі житлово-комунального господарства поступово зменшували ефективність діяльності порівняно з середньою по країні, а саме – питома вага працюючих збільшувалась (від 1,8050% у 2002 році до 2,1849% у 2009 році) одночасно зі зменшенням внеску валової доданої

вартості в економіку країни (від 6,2231% у 2001 році до 3,6128% у 2009 році). Це насамперед свідчить про зменшення продуктивності праці в житлово-комунальному господарстві більш швидкими темпами, ніж в середньому по країні. Таким чином, в розглянутому секторі економіки система державного регулювання менш ефективна, ніж в цілому у народному господарстві країни.

Одним з аспектів характеристики сфери житлово-комунального господарства є середньомісячна заробітна плата працівників даної сфери, що наведена по роках у табл. 3 [1, с. 196; 2, с. 204].

Таблиця 3

Середньомісячна номінальна заробітна плата працівників в цілому та житлово-комунального господарства, грн.

Роки	Житлово-комунальне господарство	Усього по країні	Співвідношення рівнів заробітної плати
2001	162,58	250,26	1,5393
2002	196,32	289,69	1,4756
2003	299,54	462,58	1,5443
2004	400,21	590,62	1,4758
2005	620,38	806,97	1,3008
2006	828,73	1041,52	1,2568
2007	1090,86	1351,24	1,2387
2008	1511,39	1806,31	1,1951
2009	1486,72	1789,40	1,2036

Показники середньомісячної номінальної заробітної плати працівників сфери житлово-комунального господарства та в цілому по країні зростають протягом 2001-2009 років. Крім того, співвідношення рівнів заробітної плати щороку зменшується, що свідчить про підвищення рівнів заробітної плати у сфері послуг населенню та наближення рівнів заробітної плати цієї сфери до рівня середньої по країні.

Одночасно, рівень освіти працівників сфери житлово-комунального господарства є низьким, а саме – кількість працівників з середньою освітою складає 72,1%, працівників, що не мають початкової та середньої освіти – 9,1%, працівників з вищою або неповною вищою освітою – 18,8% від загальної кількості працюючих в цій сфері народного господарства [2, с.53]. Проте, працевлаштування у сфері житлово-комунального господарства України перевищує вивільнення працівників, і, як свідчать статистичні дані, плинність кадрів низька: працевлаштування

неістотно зменшується протягом 2007-2009 років від 34,2 тис. осіб у 2007 році до 32,9 тис. осіб у 2009 році. Вивільнення працівників у цій сфері зменшується від 3,0 тис. осіб у 2007 році до 2,1 тис. осіб у 2009 році [2, с. 27-31]. Порівнюючи показники рівня освіти та плинності працівників сфери житлово-комунального господарства, можна зробити висновок, що з одного боку – управління власністю житлово-комунального господарства повинно здійснюватися висококваліфікованими працівниками, що спеціалізуються на обслуговуванні складних технічних об'єктів. З іншого боку, як свідчать низькі показники плинності кадрів, сферою житлово-комунального господарства управляють досвідчені працівники, що сформували власний підхід та базу знань виходячи з досвіду та стажу роботи у цій сфері. Але відсутність освіти у виконавців перешкоджає впровадженню цікавих творчих та корисних рішень.

Висновки

Таким чином, на основі проведеного аналізу статистичних показників діяльності житлово-комунального господарства України в сучасних умовах господарювання можна зробити наступні висновки. По-перше, спостерігається збільшення частки чисельності працюючих у житлово-комунальному господарстві серед загальної кількості працюючих в країні одночасно зі зменшення частки виробленої валової доданої вартості, що свідчить про зниження ефективності діяльності в цьому секторі народного господарства. По-друге, позитивною тенденцією можна вважати наближення рівня середньомісячної номінальної заробітної плати у житлово-комунальному господарстві до рівня середньої заробітної плати в цілому по країні. По-третє, низька плинність працюючих у житлово-комунальному господарстві говорить про використання досвідчених та кваліфікованих кадрів в процесі управління галуззю. Виходячи з цього, з метою поліпшення розвитку житлово-комунального господарства України, необхідно вжити заходів щодо стимулювання продуктивності праці кожного працівника сфери житлово-комунального господарства, підвищення рівня його кваліфікації; застосувати більш діючі інструменти державного регулювання, що направлені на підвищення ефективності функціонування підприємств галузі.

Бібліографічний список

1. Україна у цифрах у 2008 році: статистичний збірник / ред. Осауленко О.Г. – К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2009. – 260 с.
2. Україна у цифрах у 2009 році: статистичний збірник / ред. Осауленко О.Г.,

Забродський П.П. – К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2010. – 269 с.

3. Румянцева Е. Некоторые индикаторы развития ЖКХ России / Е. Румянцева // Управление социальным развитием. – М. – 2006. – № 3. – С. 10- 16.